2026-10-21

Justitiedepartementet
Ju2026/01507

NYA NÄTBROTT OCH ANDRA ÅTGÄRDER FÖR GENOMFÖRANDET AV DIREKTIVET OM BEKÄMPNING AV VÅLD MOT KVINNOR OCH VÅLD I NÄRA RELATIONER

Remissyttrande från ECPAT Sverige

ECPAT Sverige (nedan Ecpat) är en barnrättsorganisation som arbetar mot alla former av sexuell exploatering av barn. Ecpat har beretts tillfälle att yttra sig över betänkandet Nya nätbrott och andra åtgärder för genomförandet av direktivet om bekämpning av våld mot kvinnor och våld i nära relationer (SOU 2026:34) och vill utifrån sitt uppdrag lämna följande yttrande.

Sammanfattning

Ecpat anser att flera av utredningens förslag kommer att bidra till ett bättre straffrättsligt skydd för barn som utsätts för sexuell exploatering och andra brott på nätet. Genom vår stödlinje Ditt ECPAT och genom vår årliga enkätundersökning om barns utsatthet för sexualbrott på nätet har vi god insikt i de utbredda problemen med att barn blir utsatta för brott på nätet, till exempel genom att de blir uthängda på så kallade exposekonton eller utsätts för spridning av naket material, inklusive falskt eller manipulerat sådant. Ecpat anser därför att det är angeläget att det införs straffrättsliga bestämmelser som tar sikte på denna typ av brottslighet. Av skäl som utvecklas närmare nedan instämmer Ecpat i utredningens bedömning att det i flera fall är motiverat att lagstifta på ett mer långtgående sätt än vad direktivet kräver.

Ecpat behandlar särskilt följande delar i betänkandet och med vissa synpunkter så,

- tillstyrker Ecpat förslaget om ett uppdrag att stärka samarbetet med leverantörer av förmedlingstjänster för att identifiera, bedöma och hantera nätbrottsinnehåll (kap. 10.5)
- tillstyrker Ecpat förslaget om ett särskilt straffansvar för den som genom olaga tvång eller på annat sätt förmår någon annan att genomgå kvinnlig könsstympning eller tillåter att en person som inte har fyllt arton år könsstympas (11.2.1)
- tillstyrker Ecpat förslaget om ett särskilt straffansvar för den som sprider falskt eller manipulerat intimt material (kap 11.2.2)
- tillstyrker Ecpat förslaget om en ny straffbestämmelse om nättrakasserier (kap 11.2.4)
- tillstyrker Ecpat förslaget om en ny straffbestämmelse om olaga identitetsexponering (kap. 11.2.5)

ECPAT Sverige
Garvargatan 20
112 21 Stockholm

08-59 89 20 00
info@ecpat.se
www.ecpat.se

- tillstyrker Ecpat förslaget om en ny straffbestämmelse om könsbaserat näthat (kap. 11.2.6)
- tillstyrker Ecpat förslaget om att införa en skyldighet att informera målsäganden om möjligheten att bland annat avlägsna nätbrottsinnehåll (kap. 11.3.1)
- tillstyrker Ecpat förslaget om en ny lag om avlägsnande av nätbrottsinnehåll (kap. 12)

8.9 Riktat stöd till brottsoffer med intersektionella behov och riskutsatta grupper

Enligt artikel 33.3 i direktivet ska medlemsstaterna säkerställa att brottsoffer som så begär kan hållas avskilda från personer av annat kön i förvar för tredjelandsmedborgare som omfattas av återvändandeförfaranden eller inkvarteras separat på förläggningar för personer som ansöker om internationellt skydd. Utredningen har bedömt att ingen författningsändring eller annan åtgärd är påkallad med anledning av denna bestämmelse i direktivet. Ecpat ser dock med stor oro på den rådande situationen för barn på Migrationsverkets mottagnings- och återvändandecenter. Barn är särskilt utsatta och som framgår av aktuell rapport från Institutet för mänskliga rättigheter så säkerställs inte deras rätt till trygghet i denna boendemiljö.[1] Även Sveriges kommuner och regioner (SKR) har uttryckt stark oro för barnens situation i centren.[2] Mot bakgrund av den allvarliga situation som såväl SKR och Institutet för mänskliga rättigheter beskrivit ifrågasätter Ecpat – trots det påbörjade arbetet med sektionering – de faktiska möjligheterna för barn som är brottsoffer att få hållas avskilda från olämpliga vuxna, utan att det i praktiken innebär stora inskränkningar i deras andra rättigheter.

10.5 Samarbete mellan leverantörer av förmedlingstjänster

- Ecpat tillstyrker förslaget om ett uppdrag att stärka samarbetet med leverantörer av förmedlingstjänster för att identifiera, bedöma och hantera nätbrottsinnehåll.

Ecpat ser positivt på att åtgärder vidtas för att stärka samarbetet med leverantörer av förmedlingstjänster för att identifiera, bedöma och hantera nätbrottsinnehåll samt att i organisationer, myndigheter och förmedlingstjänster förbättra kunskaperna i att bemöta dem som utsätts för dessa brott, möjligheterna som finns för stöd och hjälp, och kunskaperna om de aktuella brotten för att utveckla förebyggande insatser. Ecpat bidrar gärna till detta arbete med vår kompetens och kunskap om nätbrottsinnehåll som drabbar barn.

11.2.1 Straffansvaret för kvinnlig könsstympning utvidgas

- Ecpat tillstyrker förslaget om ett särskilt straffansvar för den som genom olaga tvång eller på annat sätt förmår någon annan att genomgå kvinnlig könsstympning eller tillåter att en person som inte har fyllt arton år könsstympas.

Ecpat anser att det är angeläget att flickor får ett starkare straffrättsligt skydd mot könsstympning och delar utredningens bedömning att det är motiverat att gå längre än vad direktivet kräver genom att införa ett straffansvar även för den som tillåter att ett barn könsstympas. Barn är i detta sammanhang särskilt sårbara eftersom de har mycket begränsade möjligheter att värja sig mot att utsättas för könsstympning. Så som även utredningen framhåller är det inte möjligt att *förmå* ett spädbarn eller ett mycket ungt barn att göra något, varför det är nödvändigt att straffansvar införs

[1] Institutet för mänskliga rättigheter, ”Att leva i väntan: Mänskliga rättigheter på mottagnings- och återvändandecenter”, 2026.

[2] Sveriges kommuner och regioner, Skrivelse – gällande situationen kring Migrationsverkets mottagande- och återvändandecenter, SKR2025/02896, 2025-09-19.

även för den som *tillåter* att ett barn könsstympas. Ecpat instämmer därför i utredningens slutsats att det är särskilt angeläget med åtgärder som effektivt motverkar att flickor blir könsstympande, och anser att det föreslagna utökade straffansvaret är ett steg i rätt riktning.

11.2.2 Straffansvar införs för spridning av falskt och manipulerat intimt material

- Ecpat tillstyrker förslaget om ett särskilt straffansvar för den som sprider falskt eller manipulerat intimt material.

Ecpat anser att det är angeläget att även spridning av falskt eller manipulerat naket material omfattas av straffansvar. I vår stödverksamhet har vi sett en ökning av kontakter från barn som utsatts för spridning av nakenbilder och filmer som skapats med hjälp av AI, så kallade nudify-verktyg.[3] De flesta barn som utsätts för spridning av falskt eller manipulerat material upplever precis samma skam och stress som de barn som utsätts för spridning av verkliga bilder. Tidigare i år genomförde Ecpat en undersökning om barns syn på nudify-verktyg.[4] Av undersökningen framgår att majoriteten av de tillfrågade barnen ansåg att det skulle vara lika illa att utsättas för spridning av en AI-skapad nakenbild som för spridning av en riktig nakenbild. Många barn valde även att utveckla sina svar på frågan, och i flera av svaren framgår att bilder skapade med AI kan vara svåra att skilja från äkta bilder och att omgivningen därför kan döma den som avbildas lika hårt.

Ecpat ser ett behov av ett starkare straffrättsligt skydd för barn, både vad avser spridning av nakenbilder och annan närliggande brottslighet. Vi har sett att bilder som skapats med AI används på olika sätt, kopplat till annan typ av brottslighet. De läggs upp på exposekonton och de används i utpressningssyfte, där barn pressas på verkligt material eller på pengar. I detta sammanhang vill Ecpat även lyfta vikten av att pubertetsutvecklingsrekvisitet i barnpornografibrottet avskaffas. När nakenbilder, verkliga eller manipulerade, sprids på ett barn vars pubertetsutveckling är fullbordad (eller framstår som fullbordad på grund av manipulering) så blir barnpornografibrottet som utgångspunkt inte aktuellt. Synen på vem som är ett barn enligt brottsbalken är inte förenlig med barnkonventionen eller med någon annan lagstiftning som rör barn. Det som utredningen framhåller ”beträffande falskt eller manipulerat intimt material, som när det gäller barn är kriminaliserat som barnpornografibrott” stämmer med andra ord inte, eftersom detta inte gäller för alla barn.

Sammantaget tillstyrker Ecpat förslaget om att straffansvaret för olaga integritetsintrång breddas och delar utredningens bedömning av behovet av att gå längre än vad direktivet kräver, både såtillvida att kriminaliseringen även ska omfatta material som visar någon helt eller delvis naken, och att det för straffansvar inte ska krävas att samma person som sprider materialet också ska ha skapat det. Ecpat anser vidare att det är bra att rekvisitet ”sprider” valts och att det inte ska finnas ett krav på tillgängliggörande för den bredare krets som ”allmänheten” utgör.

11.2.4 Nättrakasserier kriminaliseras

- Ecpat tillstyrker förslaget om en ny straffbestämmelse om nättrakasserier.

På Ecpat ser vi hur barn, företrädelsevis flickor, hängs ut på så kallade exposekonton.[5] Dessa konton, där bilder och privat information läggs upp i syfte att kränka den uthängda, är något som kommer till vår kännedom i perioder. Kommentarsfält på dessa konton fylls snabbt med kränkande

---

[3] Ecpat, ”AI eller inte – det är en invasion av någons privatliv, eller deras kropp” En rapport om barns syn på AI och nudify-verktyg, 2026.

[4] Ibid.

[5] Se Ecpat, ”Jag tittade bara, jag gjorde inget elakt” – En rapport om barns utsatthet på exposekonton, 2023.

kommentarer, hot och hat. Det är tydligt att det är flera som agerar tillsammans och i vart fall vet samtliga vad ett exposekonto är och vad som är syftet med det. Till skillnad mot hur det såg ut för några år sedan får vi sällan kännedom om stora konton med tio- eller hundratals brottsoffer. Istället har det blivit vanligare med konton som hänger ut ett enskilt barn, och att nya konton skapas efter att det första stängts ner. Våra analytikers intryck är att det är grupper, snarare än enskilda personer, som hänger ut och systematiskt trakasserar brottsoffret.[6] Ecpat ser därför positivt på införandet av en straffbestämmelse som tar sikte på denna typ av brottslighet.

11.2.5 Straffansvar införs för olaga identitetsexponering

- Ecpat tillstyrker förslaget om en ny straffbestämmelse om olaga identitetsexponering.

Som framgått ovan så förekommer det att barn hängs ut på exposekonton genom att bilder och annan privat och identifierbar information läggs ut på kontona. Barnets namn, ålder, bostadsort, skola och användarnamn i sociala medier sprids i ett sammanhang där det är tydligt att den utsatta personen ska skadas, kränkas och såras. Exposekonton kan ha olika syften, delvis beroende på om de är vad vi kallar lokala eller globala. I den enkätundersökning som låg till grund för Ecpats rapport ”Jag tittade bara, jag gjorde inget elakt” – En rapport om barns utsatthet på exposekonton, framträder två viktiga drivkrafter som förklarar populariteten hos lokala exposekonton. En av dessa är skvaller och den andra är mobbning i form av systematisk särbehandling och trakasserier av en enskild individ. De globala exposekontona har ett delvis annat syfte. Där synes det huvudsakligen handla om en miljö där pojkar och unga män använder flickors nakenbilder och annan information för att bygga gemenskap sinsemellan. Deltagarna hetsar varandra att skaffa eget övergrepps-material, att dela och att orsaka brottsoffret så mycket skada som möjligt genom fortsatt spridning, kränkningar och hot. I den här typen av miljö, där kvinnohat normaliserats, sänks tröskeln för att använda sig av hot och utpressning för att tillskansa sig övergreppsmaterial.[7] Det finns även ekonomiska incitament bakom brottsligheten kopplad till exposekonton. Länkar till fil-delningstjänster säljs antingen genom att användaren betalar en engångssumma eller startar en prenumeration. Ecpat ser därför positivt på införandet av en straffbestämmelse som kan omfatta den här typen av agerande och tillstyrker utredningens förslag.

11.2.6 Könsbaserat näthat kriminaliseras

- Ecpat tillstyrker förslaget om en ny straffbestämmelse om könsbaserat näthat.

Det är i huvudsak flickor som utsätts för brottslighet kopplat till exempelvis exposekonton. Språkbruket på kontona är ofta grovt sexistiskt och rasistiskt och flickorna skambeläggs och kränks av användarna. Av samma skäl som framgår i avsnittet ovan ser Ecpat därför positivt på en straffbestämmelse som tar sikte på könsbaserat näthat. Ecpat vill dock understryka vikten av att bestämmelsen tolkas restriktivt och att straffansvar endast kan komma i fråga om det är klart att gränsen för en saklig och vederhäftig diskussion är överskriden, så att bestämmelsen inte riskerar att vändas mot de personer den är avsedd att skydda.

11.3.1 Informationsskyldigheten i 13 a § förundersökningskungörelsen utvidgas i vissa avseenden

- Ecpat tillstyrker förslaget om att införa en skyldighet att informera målsäganden om möjligheten att bland annat avlägsna nätbrottsinnehåll.

---

[6] Ecpat, ”Lita inte på folk” – En rapport om barns utsatthet på nätet, 2026.

[7] Ecpat, ”Jag tittade bara, jag gjorde inget elakt” – En rapport om barns utsatthet på exposekonton, 2023.

Möjligheten att kunna avlägsna onlineinnehåll kopplat till brott är viktigt för brottsoffers rätt till upprättelse, och inte minst när det gäller barn. I detta avseende vill Ecpat särskilt lyfta vikten av att brottsoffer informeras om Ecpat Hotline och Ditt ECPAT, som bland annat kan hjälpa till med nedtagning av nakenbilder och övergreppsmaterial på barn på nätet.

12 Genomförande av direktivet – en ny möjlighet att avlägsna nätbrottsinnehåll

- Ecpat tillstyrker förslaget om en ny lag om avlägsnande av nätbrottsinnehåll.

Flera av de nätbrott som utredningen behandlar drabbar barn. Ecpats ser därför positivt på den föreslagna lagen som kommer att bidra till att nätbrottsinnehåll som drabbar barn avlägsnas i större utsträckning. Ecpat Hotline tar emot tips på alla former av sexuellt utnyttjande av barn och Ecpat är betrodd anmälare i enlighet med EU:s förordning om digitala tjänster (DSA). Vi ingår även i det kanadensiska Project Arachnid. Project Arachnid är en plattform och ett verktyg som hittar övergreppsmaterial på nätet och hjälper till att ta ner det. Ecpat använder Project Arachnid som en viktig proaktiv del i arbetet med att ta ned övergreppsmaterial, då verktyget med hjälp av digitala fingeravtryck kan fortsätta att ta ner övergreppsmaterial om det skulle läggas upp på nytt. Ecpat vill därför lyfta möjligheten, antingen för polisen själva eller genom att polisen förmår värdtjänst-leverantören, att skicka relevant nätbrottsinnehåll till Ecpat Hotline, i syfte att förebygga att övergreppsmaterial fortsätter att spridas efter nedtagning. En sådan möjlighet bör enligt Ecpat övervägas i den fortsatta beredningen av lagstiftningen.

Föredragande i ärendet har varit barnrättsjurist Hannah Lampinen och jurist och påverkansansvarig Susanna Pettersson.

För ECPAT Sverige

Anna Karin Hildingson Boqvist
Generalsekreterare